

Egy magyar zenekar ázsiai kalandjai

Cikkünkben Kovács Géza, a Magyar Rádió Művészeti Együtteseinek ügyvezető igazgatója mesél a Rádiózenekar Japánban és Kínában töltött napjairól. A szép élmények felidézése után a következő évadról és az új többlettámogatási rendszer nyújtotta lehetőségekről kérdeztük.

■ *Mi volt az ázsiai turné apropója?*

– Két ágon, két gyökérből táplálkozott. Kobajasi Kenicsirónak van egy alapítványa, amelyik minden évben meghív egy zenekart Japánba – a Londoni Filharmonikusokat és ehhez hasonló kaliberű, nagy nemzetközi együtteseket. Ez alkalommal a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekarára került a sor. Ennek nyilvánvalóan az az egyik oka, hogy a mester 1974-es itthoni „felfedezése” óta rendszeresen visszatérő vendége a Rádiózenekarnak, a másik, hogy közel harminc éve személyes jó kapcsolatot ápolunk. Tehát az alapítványa hívott meg bennünket, és ennek kapcsán megkerestük egy régi, Kínában céget alapított angol-amerikai partnerünket is, akivel szintén nagyon jó a személyes kapcsolatunk. Összekötöttük a két utat. Nem bántuk meg – *mondja mosolyogva* –, bár óvatosságnak kell lennem, mert beszélgetésünkkor a zenekar még egy hetet kint tölt Kínában. Nagyon jók a körülmények, kitűnően szervezett a turné. Persze a japán szervezettséget nehéz lenne felülmúlni bárhol, bárkinek is. Kínában viszont nagyon kedvesen fogadtak minket, és nagyon sok élménnyel gazdagodtunk.

■ *Mennyi időre utazott ki a zenekar és hány koncertet adtak összesen?*

– 19 nap alatt 9 hangversenyt adtunk. Büszkeség, hogy a nemzetközi sajtó a szárnyára kapta a Suntory Hallban, Tokióban rendezett koncertünk hírét, amelyet Kobajasi Kenicsiro vezényelt. Az előadáson megjelent a nemrég lemondott császári pár is, ami azért kiemelt jelentőségű, mert az elmúlt 150 évben, amióta japán-magyar diplomáciai kapcsolatok léteznek, még sohasem fordult elő, hogy a császári pár mindenfajta protokolláris ok nélkül megjelenjen egy magyar zenekar koncertjén. Nagy örömünkre szolgált, hogy jelenlétükkel megtisztelték előadásunkat.

Utána igazán különleges élmény volt Japánból Kínába átrepülni, ami innen, Európából nézve majdnem két egyforma országnak tűnik, holott óriásiak a kulturális különbségek. Japánban az ember – a koncertéletben ugyanúgy, mint a mindennapi életben – az elképesztő szervezettséget tudja megcsodálni. Kínában viszont egy gyorsított film pörög, mint ahogyan a természetfilmekben látjuk, hogy egy bimbóból kibontakozik a virág. Főleg azok számára szembetűnő ez, akik többször megfordulnak Kínában. Nekem is volt szerencsém az elmúlt bő másfél évtizedben többször is ellátogatni ide, és az ember egyszerűen nem hisz a szemének. A régi fényképeket kell elővenni ahhoz, hogy lássuk, hogyan tűnnek el hónapok alatt a tízemeletes épületekből álló városnegye-

dek, és hogyan épülnek megint csak szinte hónapok alatt a helyükre 35 emeletes óriási felhőkarcolók. Egészen más a lépték, és ez a lépték érződik a koncertéletben is.

■ *Milyenek a kínai koncerttermek?*

– Gyönyörűek és hatalmasak. Véleményem szerint még legalább egy generációnak kell felnőnie ahhoz, hogy ugyanolyan otthonosan, vagy megközelítőleg olyan otthonosan mozogjanak az európai típusú klaszszikus zenében, mint ahogy az Japánban már régen megtörtént. Hasznosnak bizonyult, amikor ún. koncert előtti beszélgetésekre – nem tudom, hogy lehetne a legjobban lefordítani a „pre-concert talk” kifejezést – került sor. Nagyon örültünk, hogy sok fiatal és gyerek jött el a koncertekre. Egy ilyen beszélgetés alkalmával fölmértük, hogy a gyerekek jó része tanul valamilyen hangszeren. Ők már közelebb vannak a mi zenei világunkhoz, mint a szüleik, lelkesítő volt látni, hogy egy-egy szó mennyire segíti őket annak a zenének a megértésében, ami számunkra teljesen természetes.

■ *Tehát leginkább a fiatalokat érdeklik ezek az európai típusú koncertek?*

– Igen, ami teljesen érthető. Ők mind a kommunikációs eszközöket, mind az ilyen-olyan platformokat és kommunikációs szoftvereket automatikusan és fölényszeresen kezelik, és emiatt aztán otthonosabban mozognak a mi kultúránkban is. Arról nem beszélve, hogy számomra felfoghatatlan mennyiségben tanulnak nyugati zenét. Emlékszem, először 2004-ben jártam Sanghajban, akkor elvittek bennünket egy szabadtéri koncertre, ahol egyszerre 124 zongorát láthattunk. A zongorák mögött tízéves-forma gyerekek ültek. Négy alkarmestert vezényelt egy fő karmester, és mindenfajta zenét zongoráz-

tak ott nekünk. Nem tudom, hogy Magyarországon hogyan lehetne 124 zongorát 124 tízéves-forma gyerekekkel egy nap egy órájába összeterelni. Ebből is látszik, hogy Kínában óriási a merítési lehetőség. Ezzel együtt méltányolták a magyar műveket. Természetesen igyekeztünk kidomborítani a pentaton skála révén a kapcsolatokat, a mi ősi stílusú népzeneink és a mai napig használatos kínai zene között. Meglepő, hogy ebben az országban még a bevásárlóközpontokban szóló könnyűzenei számok egy része is a pentaton skálára épül.

■ *Említette, hogy a koncerttermek nagyon szépek. De jók is?*

– Nagyon jó az akusztikájuk. Nem véletlenül, hiszen nagy világcégekkel dolgoznak, sokat tanulnak, rengeteg helyre elmennek. Valószínű, hogy évtizedek óta mást sem csinálnak, mint öt kontinensen figyelnek, tanulnak és hazavisznek sok mindent. Ebben hasonlítanak az ötvenes-hatvanas évek Japánjához. Még korábban olvastam valahol, hogy a huszadik század elején szinte minden angol és amerikai hajón japánok voltak a fűtők, többnyire fiatal mérnökök, akik ellesték a nyugati civilizáció ipari és szellemi titkait. Kínában is azt látjuk, hogy nagyon sokat tanulnak, lefordítják a saját nyelvükre azt, amit hazavisznek. Úgy gondolom, hogy bármelyik művészeti központot vagy koncerttermet nagy örömmel fogadnák az európai zeneszerető és művészetkedvelő közösségek. A különbség talán csak annyi, hogy Kínában az épületek kívülről is grandiózusak, míg Európában sokszor inkább a környezetbe simulnak.

■ *Hogy viselték az együttes tagjai az utazással járó megpróbáltatásokat?*

– Mindenképpen meg kell említenem, hogy a zenekar elképesztő türelemmel és a lehető legnagyobb profizmussal vette a turné nem csekély akadályait. Gondoljunk csak bele, hogy egy Budapest-Debrecen út is fárasztónak tűnik. Itt nemegyszer naponta több ezer kilométert kellett megtenni vonattal, busszal, repülővel. 19 nap alatt kilenc koncertre került sor, ami lehet, hogy kevésnek tűnik, de tudnivaló, hogy abban igazi szabadnap nagyon kevés volt. A koncert nélküli napok nagy része utazással telt el.

■ *Milyen műsorral turnézott a zenekar?*

– Teljesen tisztán magyar műsorral mentünk ki, illetve egy rövid ráadással, a „Jázmínok” című kínai darabbal kedveskedtünk a közönségnek, ami persze mindig óriási sikert aratott. Liszt, Kodály és Bartók műveit vitük, és úgy gondoljuk, hogy ezzel hozzájárultunk a két kultúra közelebb kerüléséhez. Kovács János, első állandó karmesterünk vezényelt. Színesítette a műsort, hogy Doppler Magyar fantáziáját anya és leánya, zenekarunk két fuvalás tagja, Hegyesi Gabriella és Drahos Rebeka adták elő – hatalmas sikert aratva.

■ *Van esély rá, hogy visszatérhetnek a jövőben ezekbe az országokba?*

– Hogyne! Japánban folytattam is tárgyalásokat ez ügyben. Nagyon rég volt kint a zenekar, utoljára másfél-két évtizede, de az egyik legnagyobb japán ügynökséggel régi, több évtizedes személyes jó kapcsolatot ápolunk. A kínai utunkat szervező partner pedig elámult a zenekar magas színvonalán, úgy gondolom, hogy van okunk abban reménykedni, hogy visszatérő vendégek leszünk mind a két országban.

■ *Mikor indul az új évad az együttesek számára?*

– Hazaérkezve a zenekar rögtön elkezdte az évadot, mint ahogy a kórus már tegnap elkezdte. A gyerekkórusunk szintén, ők a „felnőtt” kórusal együtt harmadikán már az Izraeli Filharmonikusokkal koncerteztek. Gyönyörű évadnak nézünk elébe. Ami bizonytalansággal tölt el bennünket, hogy hogyan alakul a zenei együttesek finanszírozása. A Rádió Művészeti Együttese sajátos helyzetüknél fogva nem „taóztak”, hiszen munkájuk jelentős része a stúdióban zajlik. Az előadóművészeti törvény előírásainak emiatt nehezen tudtak volna megfelelni. Jelen beszélgetésünkön nem mint a szövetség elnöke, hanem mint a művészeti együttesek igazgatója csak annyit tudok mondani, hogy a rendelkezésünkre álló információk alapján természetesen mi is meg fogjuk pályázni azokat a feladatokat, amelyeket meghirdettek. Ugyanakkor lenne mit csiszolni még a koncepción. Tehát én azt fogom ajánlani az illetékes államtitkárságnak, hogy az új pontrendszert egyelőre ne kőbe véssett rendszernek tekintsék.

Először is szerencsés lenne, ha jogszabállyal alapoznák meg a változásokat. Másodsorban pedig folytatni kellene a konzultációt a szakterülettel. Tudomásom szerint vannak együttesek, amelyek szó nélkül elfogadták, ill. vannak olyanok, amelyek kétségbeesetten veszik tudomásul, hogy ez a rendszer számukra feleannyi bevételt sem tud produkálni, mint amennyit korábban „taózásból” tudtak szerezni. Az sem világos ebben a pillanatban, hogy mi regisztrálhatunk-e, mert elhangzott az is, hogy első körben, vagyis idén januártól visszamenőlegesen jövő májusig csak a volt „taózó” számára nyílik erre lehetőség. Ugyanakkor szóban azt a tájékoztatást kaptuk, hogy bátran pályázzunk. Nagyon nagy szükségünk lenne forrásbővítésre, mert öt éve ugyanannyi a költségvetésünk, mindössze 871 millió forint. Ez az összeg meglehetősen szerénynek tűnik, ha az együtteseink, művészeink számát nézzük. Egy hasonló zenei intézménynek, a Nemzeti Filharmonikusoknak joggal és nagyon helyesen közel 2 milliárdos a költségvetése. Arról nem beszélve, hogy az elhelyezésünkkel kapcsolatban is nagy a bizonytalanság. Kormányrendeletek írják arról, hogy azokat az épületeket, ahol a művészeti együtteseink naponta működnek, átadják a Nemzeti Múzeumnak és a Pázmány Egyetemnek.

Mi mindenesetre tesszük a dolgunkat. A nyugodt légkörű alkotómunkához csak egy kis költségvetési kiigazításra lenne szükségünk, valamint arra a bizonyosságra, hogy öt év múlva is biztonságban tudunk működni...

Hörömpöli Anna